

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף סו

(בעמ' הקודם)

גמרא: גניבא (= שם אדם. גניבא היה ת"ח אבל היה בעל מחלוקת על החכמים, וראה לעיל דף ז' ע"א שנענש על שהיה מצער את מר עוקבא) יצא בקולר ליהירג, כשיצא אמר 'תנו 400 זוז לרבי אבינא מן היין שיש לי במקום ששמו נהר פניא'.

אמר רבי זירא: כדאי לרבי אבינא לטעון את סלו על כתפו (= שהיה לו מה לאכול בדרך) וללכת אצל רב הונא רבו, כי לשיטת רב הונא הוא יזכה במתנה שנתן לו גניבא למרות שלא עשה קניין מגניבא.

דאמר רב הונא: שאמר רב הונא לקמן (עב:) - גיטו של שכיב מרע (= חולה העומד למות) הוא כמו מתנתו, כשם שאם הוא ציווה לתת מתנה לפלוני ואח"כ חזר לבריאותו יכול לחזור בו, כיון שהיה בדעתו לתת את המתנה רק אם ימות, כך אם ציווה לתת גט לאשתו וחזר לבריאותו יכול לחזור בו, כיון שהיה בדעתו לתת לה הגט רק אם ימות. ע"כ דברי רב הונא. ומדבריו אנו לומדים שאפשר לדמות גט למתנה גם להיפך - כשם ששכיב מרע שציווה שיכתבו גט לאשתו נותנים לה למרות שלא ציווה שיתנו לה, כך אם ציווה שיתנו לפלוני מתנה הרי זו מתנה למרות שהמקבל לא עשה קניין. וכמו כן הדין לגבי היוצא בקולר שדינו כשכיב מרע, שלמרות שמקבל המתנה לא עשה קניין הרי הוא זוכה במתנה, ולכן רבי אבינא זכה במתנתו של גניבא גם ללא קניין.

קושיא: מתקיף לה רבי אבא: אתה משווה בין מתנה לגט, א"כ נאמר שכשם שמתנה ישנה לאחר מיתה כלומר כשם שאם השכיב מרע ציווה שיתנו לפלוני מתנה שהדין הוא שנותנים לו גם לאחר שהשכיב מרע מת, כך יש גט לאחר מיתה, ואם הוא ציווה שיתנו לה גט ומת ניתן לה לאחר מיתתו, וזה הרי אי אפשר לומר, וא"כ אין גט ומתנה דומים זה לזה ואיך אתה מדמה אותם לעניין שלא צריך לעשות קניין במתנת שכיב מרע.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com

052-342-4473

דחייה: הכי השתא: מה הקושיא? והרי מתנה כן שייכת לאחר מיתה (- כנ"ל) אבל גט לא שייך לתת לאחר מיתה ולכן לא מדמים אותם לעניין זה, ולעמות זאת כן שייך לדמות מתנה לגט לעניין שדייקנו מדברי רב הונא.

אלא רבי אבא היה קשה לו מה שר' זירא אמר שרבי אבינא קנה את מתנת גניבא, שהרי מה שגניבא נתן לרבי אבינא זה 'מתנה במקצת', לפי שהוא לא נתן לו את כל נכסיו, והדין הוא ששכיב מרע שנתן רק מקצת נכסיו במתנה אין לזה את דין 'מתנת שכיב מרע', לפי שבכך שהוא השאיר קצת נכסים הוא מראה שהוא משאיר אותם לעצמו שישאר לו במה לחיות כי אינו חושב שימות, והרי זו כמתנת בריא שצריכה קניין מנותן המתנה, ומדוע זכה רבי אבינא במתנת גניבא?

שאלה: מכלל דרב הונא סבר וכו': נמצא מדבריו שרבי זירא סובר שלדעת רב הונא מתנה במקצת לא צריכה קניין, וזה לא יתכן לומר שהרי הדין הוא שצריכה קניין.

תשובה: שאני הכא: כאן המקרה שונה, לפי שגניבא ידע שהיוצא בקולר נהרג ולא חוזר, ודינו כמצווה מחמת מיתה שגם אם נתן מתנה במקצת מתנתו מתנה.

שאלה: מכלל דר' אבא סבר וכו': נמצא מדבריו שלדעת רבי אבא המצווה מחמת מיתה צריך קניין, וזה לא יתכן לומר שהרי הדין הוא שאינה צריכה קניין.

אלא רבי אבא היה קשה לו איך רבי אבינא קנה את המתנה, והרי גניבא לא אמר שיתנו לו יין בשווי 400 זוז. וכן הוא לא אמר שיתנו לו 400 זוז מדמי היין, שאם היה אומר כן היינו מוכרים את היין ונותנים לו מדמי היין 400 זוז. אלא הוא אמר שיתנו לו 400 זוז מהיין, וזה לא מובן וכי עושים מעות מיין? ולכן סבר רבי אבא שהוא לא זכה במתנה.

ואידך: ורבי זירא סבר שגניבא בכוונה אמר כך, וזאת כדי לייפות את כוחו של רבי אבינא שיהיה כל היין באחריות. לפי שאם הוא היה אומר 'תנו לו יין', הרי שאם היו מחמיצים מן היין 100 חביות היו הירשים אומרים לרבי אבינא 'שלך החמיץ'. ואם הוא היה אומר שיתנו לו 400 זוז מדמי היין והיו מוכרים ממנו קצת והיו נאבדים המעות, היו הירשים אומרים לו 'אבדו מעותיך'. ולכן גניבא אמר 'ארבע מאות זוז מהיין', שבכך משמע שהיין ודמיו הכל באחריות עבור המתנה לרבי אבינא.

שלחו מתם: שלחו מארץ ישראל שהנותן מתנה ואומר 'תנו לו מעות מהיין' או אומרים שאמר כן כדי לייפות את כוחו של מקבל המתנה, וזה כדברי רבי זירא.

משנה: ואמר כל השומע את קולו: כלומר כל מי ששומע את קולי יכתוב גט לאשתי, והוא פירש את שמו ושם עירו.

גמרא: לא חוששים שמא זה שצעק מהבור הוא שד, לפי שראו לו דמות אדם.

קושיא: אינהו נמי דמו: והרי גם השדים נדמים לפעמים כבני אדם.

תירוץ: דחזו ליה בבואה: ראו שיש לו צל.

קושיא: אינהו נמי איתלהו בבואה: והרי גם לשדים יש בבואה.

תירוץ: דחזו ליה בבואה דבבואה: שראו שיש לו בבואה דבבואה, כלומר אחר הצהריים כשהצל נוטה יש צל חזק סמוך לאדם ויש צל חלש רחוק יותר, לשד יש רק את הצל החזק, והם ראו שלאותו שצעק מהבור יש גם את הצל החלש.

קושיא: ודלמא: אולי גם לשדים יש בבואה דבבואה?

קושיא: ודלמא צרה הואי: אולי הבת קול היתה של ה'צרה', דהיינו האישה השניה של הבעל, והיא באה וצעקה שהוא מת כדי לקלקל את אשתו הראשונה, שתלך ותתחתן על סמך הגט הזה ואח"כ יתברר שהיא היתה אשת איש ותתקלקל.

תירוץ: בשעת הסכנה: כשאדם הולך למות כגון שהוא נפל לבור והוא צועק 'אני פלוני כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי פלונית', סומכים על דבריו וכותבים לה גט גם אם לא מכירים אותו.

משנה: הבריא: אדם בריא שאמר 'כתבו גט לאשתי' לא נותנים לה, לפי שהוא רק רצה לשחוק עליה, כיון שלא אמר 'תנו'.

אם מעצמו נפל הרי זה גט: לפי שסופו הוכיח שדעתו היתה שיתנו לה גט, והרי הוא כמסוכן או כמפרש לים שטרוד מחמת שמפחד ולכן לא אמר 'תנו'. אבל אם הרוח דחפה אותו אינו גט, לפי שהוא כבריא, וכיון שלא אמר 'תנו' הוא התכוון לשחוק עליה.

גמרא: **קושיא:** מעשה לסתור: ברישא נאמר שהבריא שאמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום, ואח"כ המשנה מביאה מעשה הסותר זאת, שהיא מחלקת בין אם נפל מעצמו או שדחפתו הרוח.

תירוץ: חיסורא מיחסרא והכי קתני: כך צריך לגרוס במשנה - הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה (= ולא נותנים לה), אבל אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט, וכן היה מעשה בבריא שאמר...

ההוא גברא: אדם אחד נכנס לבית הכנסת וראה מלמד תינוקות ובנו שיושבים שם, ויושב עמם אדם אחר. אמר להם אותו אדם - שנים מכם יכתבו גט לאשתי, והלך אותו אדם למדינת הים. לבסוף מת המלמד תינוקות.

מי משוו וכו': השאלה היא - האם אדם ממנה את הבן שיהיה שליח בפני אביו לפי שהוא לא מקפיד מי מהם יהיה שליח, ואותו אדם התכוון למנות גם את הבן שיהיה שליח, ועכשיו שהאב מת הרי שבנו וחבירו יתנו לה את הגט, או שאדם לא ממנה את הבן לשליח בפני אביו.

משנה: אמר לשניים 'תנו גט לאשתי': אפילו שהוא לא אמר להם 'כתבו' - כוונתו שהם יחתמו על הגט ויתנו לה אותו. ולגבי כתיבת הגט עצמו יתבאר בגמרא האם הם צריכים לכתוב אותו בעצמם או שהם יכולים לצוות לסופר שיכתוב.

או לשלושה כתבו גט ותנו לאשתי: או שאמר לשלושה כתבו גט ותנו לאשתי' מכיון שהוא אמר להם במפורש שיכתבו את הגט, עליהם לחתום עליו ולמסור אותו בעצמם והם לא יכולים למנות עדים אחרים שיעשו זאת.

אבל אם אמר לשלושה תנו גט לאשתי' - מכיון שהוא לא אמר להם לכתוב את הגט, הוא בעצם עשה אותם 'בית דין' והם יכולים למנות עדים אחרים שיכתבו ויחתמו ויתנו את הגט לאשתו.

וזו הלכה העלה רבי חנינא וכו': ואת ההלכה הזו אמר רבי חנינא משמו של רבי עקיבא, כאשר רבי עקיבא היה אסור בבית הכלא. כלומר זו גם דעת רבי עקיבא.

נומינו לשליח: אמרנו לרבי חנינא 'השליח' של ההלכה בשמו של רבי עקיבא: אף אנו קיבלנו אלא שלא כדבריך! שאפילו אם אמר לבית דין הגדול שכירושלים 'תנו גט לאשתי' עליהם לכתוב בעצמם את הגט ואם הם לא יודעים שילכו ללמוד, וכן עליהם לתת בעצמם את הגט לאישה.

אמר לעשרה 'כתבו ותנו גט לאשתי': כוונתו: אחד ממכם יכתוב את הגט, ושניים ממכם יחתמו על הגט. אבל אם אמר להם 'כולכם כתובו' כוונתו שכל

העשרה יחתמו על הגט, ולכן אם מת אחד מהעשרה קודם שהספיק לחתום - הגט בטל.

גמרא: שלחו ליה מבי רב: שלחו מבית מדרשו של רב שאלה לשמואל: אמר לשניים 'כתבו ותנו גט לאשתי' (כמו המקרה שמוכא במשנה, ו'כתבו' לאו דוקא - תוס'), אמנם הם הלכו לסופר שיכתוב להם את הגט, וחתמו עליו. האם הגט כשר, או שהם צריכים גם לכתוב אותו בעצמם?

אמר להם שמואל: אם האשה התחתנה לאחר קבלת הגט, היא צריכה לצאת מבעלה מספק, כי לא ברור לנו מה הדין 'והדבר צריך תלמוד' - עלינו לתלמוד מהחכמים הגדולים מאיתנו מה הדין.

מאי הדבר צריך תלמוד: מה הספק בדבר?

אם נאמר שהספק הוא האם 'מילי ממיסרי לשליח'. כלומר דיבור שציווה המשלח את השליח, האם השליח שקיבל אותו יכול למסור אותו לשליח אחר, או לא. (אמנם המוסר גט לשלוחו יכול השליח לעשות שליח אחר, כי הוא קיבל דבר ממשי והוא יכול למסור אותו הלאה, מה שאין כן כאן שהוא קיבל רק דיבור בעלמא).

אך אי אפשר לומר כן, משום שמואל סובר שמילי לא ממיסרן לשליח ואין לו ספק בדבר.

אלא לשמואל הא קא מיבעיא ליה: זהו הספק שלו: האם כוונת הבעל שאמר 'כתבו' ל'כתב ידן' כלומר לחתימתם, או ל'כתב הגט' כלומר לכתובת הגט עצמו (וכמובן גם לחתימות).

קושיא: ותפשוט ליה ממתניתין: ששמואל יפשוט את הספק מהמשנה שלנו: 'אמר לשניים תנו גט לאשתי'.. הרי אלו יכתבו ויתנו' משמע שעליהם לכתוב את הגט עצמו. והתשובה: במשנה שלנו גופא הוא מסתפק - מה כוונת המשנה 'כתבו' האם חתימה בלבד או גם כתיבה של הגט?

קושיא: פשיטא דכתב הגט הוא: פשוט שכוונת המשנה לכתובת הגט, שהרי בסיפא של המשנה כתוב 'אמר רבי יוסי נומינו לשליח'.. שאפילו אמר לבית דין הגדול שבירושלים.. שילמדו יכתבו ויתנו'. אם נאמר שכוונת המשנה בלשון 'כתיבה' לכתובת הגט עצמו - מובן הדבר שישנם דינים שלא למדו לכתוב גט, אבל אם

נאמר ש'כתיבה' הכוונה לחתימה - וכי יתכן שיש דיינים שלא יודעים לחתום על הגט?

תירוץ: אין, איכא בי דינא חדתא: אכן, יש בית דין חדש שהדיינים שבו עדיין לא למדו לחתום.

קושיא: ואי סבירא לן: כלומר אין הסתפק שמואל האם כשהבעל אמר 'כתובו' הכוונה לכתב ידן (חתימתם), והרי לפי הצד הזה נמצא שרק החתימה שלהם נצרכת אבל כתיבת הגט כשרה על ידי סופר. והרי שמואל אמר שהלכה כרבי יוסי במשנה שאפילו בית דין הגדול צריכים לכתוב בעצמם את הגט, ושמואל ביאר את דעתו של רבי יוסי - משום שהציווי לכתיבת הגט הוא דיבור בעלמא ו'מילי לא ממסרן לשליח'. ואם כן לא יתכן שיהא צד לשמואל שהעדים יוכלו לומר לסופר לכתוב את הגט.

תירוץ: אמרי אי סבירא לן: אם היה פשוט לשמואל ש'כתובו' הכוונה לחתימה, נמצא שהבעל לא מקפיד על הכתיבה שהם יכתבו אותה בעצמם, וממילא הוא נעשה כאומר להם 'אמרו לסופר שיכתוב גט', ורבי יוסי מודה במשלח שאומר לעדים - השליחים שלו - 'אמרו לאחר שיעשה כך וכך' שהדיבור שלו כן נמסר משליח לשליח.